

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Υπεύθυνη Τμήματος Ιστορίας: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΜΙΑΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να ορίσετε με συντομία τους παρακάτω ιστορικούς όρους:

- α. Ορεινοί
- β. κόμμα Θεοτόκη
- γ. ΕΑΠ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχήσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τις χρονολογίες, όπως αναγράφονται στη στήλη Β (τρία στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή	Α. 1822
2. Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδάουρου	Β. 1854
3. Αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα Βενιζέλου	Γ. 1894
4. Καταστροφή πόλης Κυδωνιών	Ε. 1774
5. Κριμαϊκός πόλεμος	ΣΤ. 1935
	Ζ. 1899
	Η. 1821
	Θ. 1820

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Γιατί οι πρόσφυγες ανέχονταν τις αντίξοες συνθήκες κατά το πρώτο διάστημα εγκατάστασης τους στην Ελλάδα (μετά το 1922) και πώς αντέδρασαν όταν έγινε γνωστή η υπογραφή της Σύμβασης της Λοζάνης και οι όροι της; Για ποιους λόγους οι ηγέτες της Ελλάδας και της Τουρκίας συμφώνησαν στην υπογραφή της Σύμβασης;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Τι γνωρίζεις για την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας, τους μετόχους σε αυτήν, τον θεμελιωτή της και το μεγάλο της πλεονέκτημα;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφέρετε:

- α) ποια ήταν τα πολιτικά αίτια που οδήγησαν στην επανάσταση του 1862 (μονάδες 15) και
β) ποιοι συμμετείχαν στην επανάσταση αυτή και ποιο υπήρξε το αποτέλεσμα της; (μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Στο μεταξύ η δημοτικότητα του Όθωνα άρχισε να μειώνεται συνεχώς, γιατί οι επεμβάσεις του στον σχηματισμό των κυβερνήσεων ύστερα από εισηγήσεις «της καμαρίλας των αυλοδούλων» και η αδυναμία του να πραγματοποιήσει τα εθνικά όνειρα προκάλεσαν μεγάλες απογοητεύσεις και δημιούργησαν εχθρούς του στέμματος. Την εχθρότητα αυτή μεγάλου μέρους του λαού, ιδίως των φοιτητών, εναντίον του Όθωνα την υπέθαλπε και η έλλειψη διαδόχου. Για όλους αυτούς τους λόγους πολλοί είχαν τη γνώμη ότι έπρεπε να περιοριστεί η βασιλική εξουσία και στην ανάγκη ν' απομακρυνθεί ο μοναρχικός βασιλιάς. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής ήταν να εκραγούν αλλεπάλληλα στασιαστικά κινήματα σε διάφορες επαρχίες και, το σπουδαιότερο, στο Ναύπλιο τον Φεβρουάριο του 1862, το οποίο όμως καταπνίγηκε στο αίμα. Τέλος, κατά τη διάρκεια περιοδείας του βασιλικού ζεύγους στις επαρχίες, νέα ανταρσία σημειώνεται στο Μεσολόγγι και στην Πάτρα, η οποία επεκτείνεται και στην Πρωτεύουσα. Έτσι, όταν ο Όθωνας και η Αμαλία εσπευσμένα έφτασαν στον Πειραιά με το πλοίο «Αμαλία» το βράδυ της 11/23 Οκτωβρίου, επαναστατική τριανδρία από τον Κων. Κανάρη, Δημ. Βούλγαρη και Μπενιζέλο Ρούφο ασκούσε την εξουσία. Ο Όθων, για να αποφύγει την αιματοχυσία, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Ελλάδα και να επιστρέψει στη Βαυαρία, απ' όπου με τόσα όνειρα είχε ξεκινήσει πριν από 30 χρόνια.

Απόστολος Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία, 1204 -1985, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1996

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο αγώνας του ελληνικού λαού για την πλήρη αποκατάσταση των συνταγματικών ελευθεριών του περνά τώρα σε πιο συγκεκριμένη φάση. Μία μυστική εταιρία, γύρω στα 1859, αποβλέπει στο να προσελκύσει στις γραμμές της όσο το δυνατό περισσότερους πολίτες, ώστε να πιεστεί ο Όθωνας να τηρεί ευλαβικά το σύνταγμα. Κατά την εθνική γιορτή του 1859 οι δρόμοι γέμισαν από χιλιάδες φακέλους που περιείχαν κατηγορίες κατά του στέμματος για την καταπάτηση του συντάγματος. [...] Στις 10 Μαΐου 1859 το απόγευμα, την ώρα του περίπατου, ξέσπασαν στο Πεδίο του Άρεως μαχητικές φοιτητικές εκδηλώσεις, γνωστές ως «σκιαδικά». Οι φοιτητές, φορώντας ψάθινα καπέλα (σκιάδια) ελληνικής κατασκευής, που ήταν το σήμα κατατεθέν της οργανωμένης δημοκρατικής νεολαίας, διαδήλωσαν κατά του στέμματος και του θρόνου για την αστοργία του κράτους προς την ελληνική βιοτεχνία και για την υποστήριξη που παρείχε σε σκιάδια εισαγόμενα από το εξωτερικό. Τα «σκιαδικά» θεωρούνται από τους Έλληνες ιστορικούς του 19ου αιώνα σαν

το βάπτισμα του πυρός της ελληνικής δημοκρατικής νεολαίας στον αγώνα για την εμπέδωση των συνταγματικών ελευθεριών στον τόπο.

Τάσος Βουρνάς, Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας, εκδ. Τολίδη

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Οι διάφορες ιδεολογικές θέσεις, τα πολιτικά προγράμματα και τα κοινωνικοοικονομικά συμφέροντα συνέκλιναν λοιπόν σε μια σειρά μέτρα, από τα οποία οι αντιπολιτευόμενοι προσδοκούσαν μια εκ βάθρων αλλαγή του πολιτικού συστήματος: ελεύθερες εκλογές, γενικό εξοπλισμό ή σχηματισμό εθνοφυλακής, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, δημόσιες επενδύσεις υποδομής, λιτότητα και μια λιγότερο περίπλοκη διοίκηση [...]. [

G. Hering, Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936, τόμ. Α', μτφρ. Θ. Παρασκευόπουλος, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2004, σελ. 356]

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις πληροφορίες των παρακάτω παραθεμάτων και τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε τη διάσταση μεταξύ προσφύγων και γηγενών, όπως εκφράστηκε μέσα από την οικονομική (μονάδες 8) , πολιτική (μονάδες 10) και κοινωνική ζωή (μονάδες 7).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι πρόσφυγες, σταθερά τοποθετημένοι στο κόμμα των Φιλελευθέρων και αφοσιωμένοι στο πρόσωπο του Ελευθέριου Βενιζέλου, αποτελούσαν το μόνο συμπαγές εκλογικό σώμα εθνικής σημασίας. Η τοποθέτησή τους αυτή ενισχυόταν από την ανάγκη να ικανοποιήσουν στοιχειώδεις ανάγκες μέσα από την κρατική μηχανή, την οποία, σε όλη τη δεκαετία μετά την Καταστροφή, διαχειριζόταν κατά κύριο λόγο ο βενιζελικός πολιτικός κόσμος. Είναι αξιοσημείωτη η πλήρης αντιστοιχία μεταξύ κοινωνικών δυνάμεων και πολιτικών κομμάτων. Χάρη στη βενιζελική παράταξη οι πρόσφυγες απέκτησαν περίθαλψη, στέγη, αποζημιώσεις, αλλά και πλήρη πολιτικά δικαιώματα, ενώ αντίστοιχα, χάρη στην προσφυγική ψήφο, η παράταξη αυτή διατηρήθηκε στην εξουσία ως το 1933.

ΑΡΕΙΤΟΛΟΓΙΟ
Η προσφυγιά του 1922, Ε Ιστορικά, εκδ. Ελευθεροτυπία, σελ. 39

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος
Η κοινωνική αφομοίωση όμως δεν αποδείχθηκε εύκολη, καθώς η βαθιά αντίθεση μεταξύ γηγενών και προσφύγων εντοπιζόταν σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής. Η παρουσία των προσφύγων οδήγησε σε σκληρό ανταγωνισμό με τους αυτόχθονες στην αγορά εργασίας, στην προσπάθεια για την απόκτηση γης, αλλά και σε όλη την κλίμακα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Η ένταξη των προσφύγων στο βενιζελικό στρατόπεδο τους ενέπλεξε στη δίνη του διχασμού. Ο αντιβενιζελικός πολιτικός τύπος και ο φιλικός του Τύπος δεν προσπάθησαν απλώς να εκμεταλλευτούν τις φοβίες των παλαιοελλαδιτών

απέναντι στους πρόσφυγες, αλλά καλλιέργησαν και μίσος εναντίον τους. Το μίσος αυτό προσέλαβε μορφή κοινωνικού ρατσισμού και πολλές φορές εκδηλώθηκε με ωμή βία. Από το 1933, όταν οι αντιβενιζελικοί ανέλαβαν την εξουσία, το ίδιο επίσημο κράτος αντιμετώπισε τους πρόσφυγες με εχθρότητα, η οποία κάποιες φορές πήρε το χαρακτήρα βίαιης διαμάχης. Αλλά και στο προσφυγικό στρατόπεδο εκδηλώθηκαν ρατσιστικά φαινόμενα, όπως το αντισημιτικό ρεύμα που αναπτύχθηκε στη Βόρεια Ελλάδα, ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη. Οι κοινωνικές διακρίσεις είναι φανερές στις εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής καθ' όλη τη διάρκεια του μεσοπολέμου. Το επίθετο «πρόσφυγας» προσέλαβε την πιο υποτιμητική και περιφρονητική σημασία, ενώ πλήθος χλευαστικών προσωνυμιών χρησιμοποιήθηκαν για να προσδιορίσουν τους Έλληνες της Μικράς Ασίας. Ακόμη και αυτή η «ελληνικότητα» των προσφύγων αμφισβητήθηκε από τους γηγενείς. Αρκετοί Μικρασιάτες αναγκάστηκαν να απαλείψουν από τα επώνυμά τους τα τουρκογενή προθέματα και καταλήξεις, ενώ κάποιιοι τα άλλαξαν τελείως. Την αντίθεση ενίσχυσε η κοινωνική απομόνωση που δημιούργησε η εγκατάσταση σε ιδιαίτερους χώρους, χωριά ή συνοικισμούς.

Η προσφυγιά του 1922, Ε Ιστορικά, εκδ. Ελευθεροτυπία, σελ. 16 -17

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

«Συμπονούμεν και συμπαθούμεν τους πρόσφυγας ως ανθρώπους και αδελφούς δυστυχήσαντας και παθόντας αλλά δεν τους θέλομεν ούτε ως ψηφοφόρους, ούτε ως εκλογείς, ούτε ως εκλέξιμους, ούτε ως πολίτας δικαιουμένους να διοικήσουν την Ελλάδα».

Εφημερίδα «Καθημερινή», 19 Ιουλίου 1928

Ευχόμαστε επιτυχία!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος